



**R. P. D. Thomæ Delbene Marvbiensis, Clerici Regvlaris,
Sacrae Theologiae Professoris ... De Immvnitae, Et
Ivrisdictione Ecclesiastica**

Bene, Thomas del

Lugduni, 1674

ij. Difficultates in oppositum, earumque solutiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98676](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98676)

runt, sed etiam attento iure communi. Et probatur, quia causa Ecclesiastica (qualis est causa immunitatis Ecclesiarum) cognitio non potest, nisi ad Iudicem Ecclesiasticum spectare, per textum in cap. Ecclesia sancta Maria, de consuet.

- 3 Confirmatur, quia cum agere de immunitate Ecclesiastica pertineat ad honorem, & reuerentiam Dei, & Ecclesiae, absque dubio cura haec ad Iudicem Ecclesiasticum spectare debet. Confirmatur secundo ex cap. fin. de immunit. Eccles. cap. metuentes, cap. ad Episc. 17. q. 4. cap. ex parte, de verb. significat. ex l. pateant, §. hoc vero, & ex l. praesenti, Cod. de his, qui ad Eccles. confugiunt: ex quibus iuribus etiam civilibus clare colligitur, quod dicebam, & docet Anastas. Germon. de immunit. sacror. lib. 3. cap. 16. num. 21. Gu-tierrez pract. 99. lib. 3. q. 1. num. 5. Azueved. lib. 1. noua compila. tit. 2. leg. 3. n. 20. Farinacius de carcerib. q. 28. num. 76. & in append. de immunit. cap. ult. num. 366. & 367. Rodriguez in 99. Regular. tom. 2. q. 51. art. 3. Peregrinus cap. 3. num. 1. Guazzinus tom. 1. defens. 1. cap. 31. num. 3. Mar. Ital. de immunit. lib. 1. cap. 5. §. 14. num. 7. & cap. 6. §. 1. num. 4. & seqq. Loterius de Benef. tom. 1. lib. 1. q. 13. num. 96. & seqq. Diana part. 4. tract. 1. resol. 46. Correa in relect. de immunit. Eccles. part. 4. num. 2. Barbosa de iur. Eccles. lib. 2. cap. 3. n. 155. & seqq. & Bonacina disp. 3. q. 7. de immunit. punct. 7. num. 2. vers. 3. contra Vulpellum conf. 130. num. 6. & quosdam alios, ut Petrum Bellugam, & Remigium Gonny, quos refert Anastas. Germon. in loco supra cit. Item contra Pereir. de manu Regia, part. 2. cap. 16. num. 12. Suarez de Paz in prax. tom. 1. part. 5. cap. 3. §. 3. num. 8. Bobadillam in Polit. tom. 1. & lib. 2. cap. 19. num. 40. & Sarpum de iure Asylorum, cap. 6. fol. 62. Vide etiam Martham de iurisdic. part. 2. cap. 1. n. 10. & Fagundez de praeceptis Eccles. part. 2. lib. 4. ap. 4. n. 57.

SECTIO II.

Difficultates in oppositum, earumque solutiones.

SUMMARY.

- 1 Nemo in causa propria est index competens.
- 2 Immunitatis causa non est propria Episcopis, sed communis cum Ecclesia.
- 3 Inconueniens non est quod causa immunitatis spectet ad Episcopum, & quod ipse in illa dicat ius, sicut & quod in eadem dicat testimonium.
- 4 Rector, Beneficiarius, vel Religiosus potest testificari in causa sua Ecclesiae.
- 5 Iudex debet esse medius, ac veluti diremptor inter partes contendentes.
- 6 Limitatur primo in Pralato Ecclesiastico.
- 7 Limitatur secundo in Principe supremo, seu magistratu supremo.
- 8 Princeps supremus à subditis cogi non potest, ut alteri se subiiciat.
- 9 Non praesumitur à supremo Principe tanquam legum, & iustitiae fonte, atque Consiliariis optimis munito, posse quidquam iniustum promanare.
- 10 Limitatur tertio regula supradicta ratione iniuria acceptae causa exercendi officium iudicis, dummodo sit notorium de ipsa, quia tunc potest punire etiam sine alio processu.
- 11 Limitatur quarto, si iudex à parte requisitus, dubitetur, an cognoscendi potestatem habeat, quia tunc id ipsum ante omnia poterit discernere.
- 12 Præteris est estimare an sua sit iurisdic. tio.

- 13 Regula quod nemo in propria causa iudex esse debet, intelligenda est in sensu, ne directe quis id faciat in propriam utilitatem sententiam ferendo.
- 14 Index Ordinarius suborto dubio an sit index competens, potest id ipsum cognoscere, & dubio pro affirmatiua resolutio, ad causam principalem determinandam procedere.
- 15 Episcopus non solum potest compellere laicos ad observandas consuetudines Ecclesiae laudabiles, sed etiam potest, exoritur dubio, num consuetudo laudabilis sit, idipsam determinare.
- 16 Episcopus potest examinare vires iuramenti à se praestiti de observandis capitulis in sua electione, quorsusque illud extendere se debeat.
- 17 Index si à parte contendente allegetur suspectus, iustitiam huius allegationis cognoscere non potest, si notorie friuola non est, & supersedere debet in principali.
- 18 Dato quod extractio in casibus exceptis spectet ad Iudicem saecularem, non tamen spectat ad eundem cognitio, an casus sit exceptus.
- 19 Refellitur argumentum Sarpi ex eo, quod si verum esset, index Ecclesiasticus neque posset cognoscere delicta mixti fori.
- 20 Non obstat consuetudo in contrarium, si non sit praescripta legitime ante Constitutionem Gregorianam, quod non creditur.
- 21 Pontifices, & Episcopi sciunt, & tolerant aliquid fieri contra immunitatem, non consentiendo, & approbando, sed dissimulando ad maiora mala vitanda, & incommoda.

O bilicies. Causa immunitatis est causa propria Episcopi: ergo non spectat ad Episcopum. Consequentia probatur, quia nemo in causa propria est iudex competens.

Respondetur, nego antecedens; quia potius est causa communis, & Ecclesiae; quapropter inconueniens non est, quod spectet illa ad Episcopum, & quod Episcopus in illa dicat ius, sicut & quod in eadem dicat testimonium; quod testimonium rector etiam, aliue beneficiatus, vel Religiosus dicere potest in causa sua Ecclesiae, sicuti notauit Layman lib. 3. tract. 3. cap. 2. num. 5.

Itaque cum dicitur, quod quis in propria causa iudex competens non sit, seu iudex esse non possit, ut etiam sumitur ex l. unic. Cod. ne quis in sua causa iudicet, & patet ex eo, quia iudex debet esse medius, ac veluti diremptor inter partes contendentes, cap. 1. iuncta gloss. causa 4. quasi. 4.

Excipitur primo, quod scilicet Prælatus iudex esse possit in causa sua Ecclesiae, sicuti modò supra dicebam, & docet gloss. communiter recepta in cap. si erga, verb. primum, 2. q. 6. & Abb. in cap. ad audientiam, de appellat. num. 8.

Excipitur secundo, si sit in ordine ad subditos suos Princeps, seu Iudex supremus, qui nisi aliud constitutionibus Regni receptum sit, cum Consiliariis suis cognoscere, & definire litem potest, sicuti colligitur ex l. vn. Cod. si quis Imperatori maledixerit, & l. proxime, ff. de his, qui in testamento delentur. Et ratio est; tum propter plenitudinem potestatis, secundum quam à subdito cogi non potest, ut alteri se subiiciat; tum quia non praesumitur à supremo Principe, tanquam legum, ac iustitiae fonte, atque Consiliariis optimis munito, posse quidquam iniustum promanare.

Excipitur tertio, si notorium sit, quod iudex ratione publici officij iniuriam ab aliquo passus fuerit; quia tunc potest sine alio iuris processu in continenti illum punire, ad hoc, ut iurisdic. tio sua, & potestas publica

publica defensa permaneat; sicuti docet præter alios Andr. Gaill. lib. 1. observat. 36. exemplum afferens de eo, qui literas iniuriarum plenas ad Senatum scripsit; ob quod facinus iuste à Senatu ipso punitus fuit.

11 Excipitur quartò, si iudex à parte requisitus dubitetur, an cognoscendi potestatem habeat; quia tunc id ipsum ante omnia poterit discutere, *l. si quis ex aliena*, ff. de iudic. ubi dicitur, quod Pratoris sit estimare, an sua sit iurisdictio: & l. 2. ff. si quis in ius vocatus, ubi dicitur, quod ex quacunque causa ad Pratorem; vel alios, qui iurisditioni præsumunt, in ius vocatus ven. re debet, ut hoc ipsum sciatur, an iurisditionis eius sit. Quod tamen intellige, si rationabiliter id dubitetur, secus, si notorium sit, quod à iurisditione citantis exemptus existat (v. g. clericus à iurisditione laici) quia tunc citatis comparere non tenetur, sicut docet Gloss. communiter recepta in cap. veniens, verb. propter contumaciam, de accusat. Innocent. in cap. præterea, de dilation. Abb. in cap. ex parte, de rescripti. & Martha de iurisdict. part. 2. cap. 4.

12 Ex quibus sequitur, dictum illud, quod nemo in propria causa iudex esse debet; intelligendum esse in sensu, ne directè quis id faciat in propriam utilitatem, sententiam ferendo, sicuti rectè notavit gloss. in cit. l. si quis ex aliena, verb. estimare; interim tamen poterit iudex ordinarius suborto dubio, utrum causa aliqua, quæ ad ipsum defertur, suæ iurisditionis sit, necne, id ipsum cognoscere, & dubio in partem affirmativam resolutio, ad causam principalem determinandam procedere, argum. cap. ad Apostolicam, de simon. ubi numero 3. ait Abbas, quod Episcopus non solum possit compellere laicos ad observandas consuetudines Ecclesiæ laudabiles, sed etiam possit, exorto dubio, num consuetudo aliqua laudabilis sit, id ipsum determinare; quia tunc non est, nisi indirectè (quatenus scilicet id necessarium sit, ut ordinario suo iudicandi officio satisfaciat) in causa propria iudicare.

13 Quapropter idem dicas de Episcopo, qui in sui electione proposita sibi capitulatione, præter alia Capitulo iurare debuit, quod in tali rerum genere nihil immutare velit, & post confirmationem diocesani ius sibi ab ipso dici petunt, quod scilicet possit etiam Episcopus in tali casu, cum consilio prudentium, cognoscere de viribus iuramenti sui præstiti, & quovis que illud extendere se debeat, ut deinde appareat, utrum in causa principali ad instantiam partis progrediendi ius habeat, quia alioquin Episcopus (si scilicet exorto dubio circa fundamentum suæ iurisditionis, illud determinare non possit) in consistorio suo ad gubernandam diocesim sufficiens sibi non esset.

14 Quamvis, si iudex à parte contendente tanquam suspectus recusetur, iustitiam huius reculationis cognoscere non possit, sed in causa superfedere debeat; quia exceptio suspicionis, sicuti (si notoriè friuola non sit) reddit inhabilem iudicem quominus super principali cognoscere possit; ita, & multò magis reddit inhabilem super incidente, cum per talem exceptionem ad indignationem protocetur, sicuti rectè notavit Abb. in cap. requiris, n. 12. de appellat. & Gaill. lib. 1. observat. 34. n. 6.

15 Obiicies secundò, extrahere reum in casibus exceptis est causa secularis, non Ecclesiastica (cum per secularem potestatem extractio fiat) ergo eius cognitio spectat ad iudicem secularem; & non ad Ecclesiasticum.

16 Respondetur; esto extractio in casibus exceptis spectet ad iudicem secularem, non tamen hinc sequitur, quod cognitio, an casus sit exceptus ab immunitate, spectet ad eundem; ut patet ex dictis, præsertim cum unum sit quid facti, alterum autem quid iuris, &

circa ea quæ sunt extra spheram potestatis secularis.

Instabis, ut iudex Ecclesiasticus id assequatur, & cognoscat, debet certa cognitione cognoscere omnia, quæ acciderunt: item & cognoscere delicti gravitatem, & lenitatem; at hæc discutere est minus alienum ab Ecclesiastico iudice, cui tantum res spirituales committuntur: ergo, &c. Ita Sarpus loco supra cit. & alij.

Respondetur; nego minorem, cum ex dictis causa hæc sit Ecclesiastica, & spiritualis. Adde quod si verum esset, quod dicit Sarpus, sequeretur, quod iudex Ecclesiasticus neque posset cognoscere delicta mixti fori, quod est omnino fallum.

Instabis secundò, adest consuetudo in contrarium; ita ut saltem ratione consuetudinis cognitio de tali re sit mixti fori, & sic spectet ad utrumque iudicem, tam secularem, quam Ecclesiasticum, in ordine ad diversos effectus. Ita Pereira, & Correa in locis supra cit.

Respondetur; nego consequentiam, quia Constitutio Gregorij XIV. renovat omnes consuetudines in contrarium, ut supra dubit. 7. dicebamus. Vide etiam Tuschum verb. immunitas, concl. 59. n. 19. & seqq. Bonacinam disp. 3. quest. 7. punct. 10. num. 2. & Cenedum in 99. Canon. quest. 42. num. 12. Quod si contendat aduersarij, quod post dictam Constitutionem Gregorij XIV. iterum legitime consuetudo in contrarium introducta sit, videant ipsi, qui id affirmant, quia si ita est, non audeo (ut supra dubit. 6. & dubit. 24. sect. 5. & 8. dicebam) illam damnare.

Vrgebis: Pontifices, & Episcopi sciunt, & tolerant: 21 ergo, &c.

Respondetur cum Farinacio in append. de immunit. cap. 1. num. 15. Paciano de prokationib. lib. 1. cap. 29. num. 87. & Laudensi part. 1. decis. Pisan. 36. num. 265. distinguendo antecedens: sciunt, & tolerant consentiendo, seu approbando, nego: dissimulando, ad maiora scilicet vitanda mala, & incommoda, concedo. Vide cap. iam dudum, de præbendis, & quæ dicebantur cap. 1. dub. 15. sect. 5. & lib. de parlamentis, dub. 4. sect. 19. subsect. 3. & 4. dubit. 15. & dubit. 27. sect. 9. & seqq.

SECTIO III.

An cognoscere locum, utrum sit sacer ad gaudendum immunitate, spectet ad iudicem Ecclesiasticum tantum?

SUMMARIVM.

- 1 Cognoscere locum an sit sacer, vel religiosus, & capax immunitatis Ecclesiæ, spectat ad iudicem Ecclesiasticum privative quoad laicos.
- 2 Cognitio an territorium Ecclesiæ sit violatum, necne, spectat ad iudicem Ecclesiasticum.
- 3 Vicarius Capituli in probabiliori sententia, sede vacante, potest cognoscere, utrum delicti casus sit exceptus.
- 4 Limita modo commissum fuerit in sua diocesi, & non in loco exempto.
- 5 Capitulum; vel is, ad quem Episcopalis iurisdictio tunc temporis pertinere noscitur; potest facere omnia quæ posset Episcopus, si tunc viveret.
- 6 Episcopus electus, & confirmatus, sed nondum consecratus potest cognoscere ea quæ diximus circa immunitatem; quia potest omnia, quæ sunt iurisditionis.
- 7 Episcopus electus, & confirmatus tantum; sed nondum consecratus potest absolovere ab omnibus censuris, & dispensare ab omnibus irregularitatibus, à quibus possunt ceteri Episcopi vigore Concilij.
- 8 Ea, quæ sunt altius iurisditionis tantum, &